



Utan mask

John Fernström

dirigerar symfoni nr 11 & 12

Lunds stadsorkester 1960

Nordiska Ungdomsorkestern i Lund 1954



Symfoni nr 11 "Utan mask" op 77 (1945)

- | | | |
|---|--|-------|
| ① | Inför hämningar och komplex (Livsångest) | |
| | <i>Andante grave - Allegro</i> | 15'10 |
| ② | Grubblaren i natten | |
| | <i>Adagio espressivo</i> | 8'08 |
| ③ | Tokfan <i>Allegro con burla</i> | 3'54 |
| ④ | Ljus dag <i>Allegro grazioso</i> | 9'45 |

Lunds stadsorkester & Lunds akademiska kör
 Dirigent: Tonsättaren
 Privat inspelning från offentlig konsert
 den 11 april 1960 i Lunds universitetsaula
 [Swedish Music Information Center]

Symfoni nr 12 op 92 (1951)

- | | | |
|---|--|-------|
| ⑤ | Introduktion, Allegro och Adagio | 12'02 |
| | (ej takt 248 - 290) | |
| ⑥ | Giga fantastica | 4'33 |
| ⑦ | Finale | 11'57 |
| | <i>Grave - Allegro - Più mosso - Grave</i> | |

Nordiska Ungdomsorkestern i Lund
 Dirigent: Tonsättaren
 Privat inspelning från offentlig konsert
 den 18 juli 1954 i Lunds universitetsaula
 [Swedish Music Information Center]

Överföring, texter & layout: Carl-Gunnar Åhlén
 Teknisk bearbetning & mastering: R.P. Recording

dB Productions.

Box 60 252, 216 09 Malmö, Sweden

Denna utgåva har möjliggjorts tack vare ett generöst
 bidrag från **Musik i Skåne**

Deltagare i Nordisk Ungdomsorkester 17 juni - 17 juli 1954

(uppgifter ur anmälningsblanketter i Lunds stadsarkiv)

Flöjt

Anders Andersen, Oslo

John Olsen (1932), Oslo

Oboe

Arne Johannes Eriksen (1932), Köpenhamn

Liv Glaser (1935), Oslo

Hans Olle Ingemar Jansson (1928), Borås

Eystein Karl Møller Paasche (1932), Oslo

Klarinett

Bengt Emanuel Ahlbeck (1934), Malmö

Henning Christiansen (1932), Köpenhamn

Monica Riefling (1934), Gentofte

Fagott

Henry Frid, Lund

Pentti Kalervo Koski (1928), Ulleåborg

Violin

Lilian Viktoria Andersson (1932), Stockholm

Maj-Louise Jenny Björklund (1935), Hagalund

Samuel Gunnar Claeson (1930), Stockholm

Harry Damgaard-Hansen (1934), Köpenhamn

David Edmar (1935), Lund

Ingrid Lucia Eriksson (1934), Lund

Leif Torgny Enebrand (1932), Göteborg

Grels Johan Gardberg (1926), Tammerfors

Ulla Marianne Holmqvist (1936), Lund

Anna-Lena Isacson (1938), Lund

Ernst Harry Jenedal (1930), Västerås

Barbara Kempff (1929), Stockholm

Per Lund (1937), Trondheim

Vivi-Ann Malm (1936), Kiruna

Anu Mägisté (1937), Lund

Sture Bengt Nilsson (1932), Säffle

Bengt Karl Richard Nordberg (1936), Eskilstuna

Per Øivind Persson (1927), Helsingborg

Berit Ulrika Ryman (1928), Solna

Gustav Wilhelm Sundling (1938), Tranås

Arve Tellefsen (1936), Trondheim

Birgitta Gunnarsdotter Wallentin (1937), Mölle

Bengt Åkerberg (1927), Ålvdalen

Elisabeth Östblom (1933), Motala

Trumpet

Bertil Sven Wilhelm Östman (1929), även violin

Sven Birger Kjellner (1937), Västervik

Valthorn

Gustav Roberg Asplund (1935), Örebro

Åke Martin Ingemar Allard (1931), Skövde

Albert Linder (1937), Köpenhamn

Weikko Rützy (1926), Stockholm / Finland

Trombon

Øivind Aaman (1929), Asker, Norge

Pukor

Lennart Bernhard Kahn (1928), Stockholm

Viola

Niels Engel Heie (1930), Danmark

Erik Lindorf Hedström (1934), Hallstahammar, även violin

Ivar R Ugglin (1937), Lund

Karin Majdi Marie Kärnsnäs, Västervik

Ilb Otto Rohde (1931), även violin

Violoncell

Bo Gunnar Andersson (1929), Uppsala

Hans-Göran Harald Eketorp (1939), Malmö

Yngve Plym Forshell (1932), Lund

Ursula Kempff (1929), Stockholm

Jan Allan Neander (1935), Karlstad

Bertil Soeborg Ohken (1932), Köpenhamn

Guy Thomas William-Olsson (1935), Partille

Kerstin Maj-Lis Persson (1937), Lund

Eva Rosenqvist (1935), Stockholm

Karl Torsten Folke Schiött (1932), Västerås

Per Göran Skytt (1937), Sala

Kontrabas

Claes Ragnel Essén (1921), Västervik

Georg Gunnar Johansson (1935), Falköping

Frithjof Lund (1929), Oslo

Paavo Roos (1937), Lund



John Fernström

var missionärsson och föddes den 6 december 1897 i Ichung i Kina. Efter studier i Köpenhamn och Berlin, bl.a. komposition för Peder Gram, tjänstgjorde han som violinist i Nordvästra Skånes orkesterförening 1916-39, dessutom från 1932 som intendent. 1939-41 var han kapellmästare vid Malmö radioorkester och dirigent för Sydöstra Skånes orkesterförening 1940-44. Han ledde Lunds kvinnliga studentkör 1941-49 och Lunds orkesterförening från 1954, blev kommunal musikledare i Lund från 1948 och ordförande vid Skånska sångarförbundet. 1950 grundade han Nordiska ungdomsorkestern i Lund. Sin dirigentutbildning fick han vid konservatoriet i Sondershausen mellan den 7 januari och 31 juli 1930. Fernström studerade även måleri i Paris. Han dog den 19 oktober 1961, efterlämnande bl.a. tolv symfonier, åtta stråckkvartetter, åtta kantater och tre operor. Hans självbiografi utgavs postumt i förkortat skick, Jubals son och blodsarvinge, 1967

Symfoni nr 11 "Utan mask" op 77

John Fernströms elfte symfoni komponerades 1945 och uruppfördes av Konsertföreningens orkester under Carl Garaguly's ledning den 10 januari 1947. Mottot över partituret har hämtats från Gruk, dvs av den danske humoristen Piet Heins:

Den som kun / tar Spøk for Spøk / og Alvor kun alvorligt,
han og hun / har faktisk fattet / begge Dele daarligt.

Titeln och de olika satsrubrikerna har tonsättaren själv förklarat:

Varje konstverk, alltså även en symfoni, blir på sätt och vis ett porträtt av sin upphovsman - men ofta ett porträtt där verkets syfte har gett modellen en mer eller mindre förvillande maskering.

Min symfoni Utan mask är ett försök att i möjligaste mån rycka undan denna maskering, ett försök att ge en musik, som inte likt min sjätte symfoni har axlat tragödens svarta mantel, som inte är klädd i den asketiska munkkåpan från min Sinfonietta in forma di sonata di chiesa, kontrapunktistens toppiga astrologhatt som i Amore studiorum eller globetrotterns tropikhjälm som i min tredje symfoni (Exotica).

Kort sagt, här har jag velat vara rätt och slätt den komponerande hyresgästen i fastigheten S.t Mångsgatan 6 i Lund.

När jag skrivit de två första satserna, fann jag att musiken kanske gav uttryck åt så skilda stämningfundament i sagda hyresgästs psyke, att satsrubriker som förklarande ordvinjetter kunde vara motiverade. Efter de spontant framsprungna ångest- och grubbelstämningarna i de båda första satserna blevo de två sista sedan avsiktligt byggda på ett sätt som skulle avbalansera de föregående litet tragiska grundton. Naturligtvis kan man då på sätt och vis tala om en maskering - eller skall vi nöja oss med uttrycket scensminkning?!

Att de båda sista satserna i någon mån faller under rubriken programmusik, går ju inte att bortrosenera. Med tanke på såväl dem som på f.ö. helt väsensskilda verk av t.ex. Hindemith och Rosenbergs må det tillåtas mig att stilla framvisa ett förhoppningsfullt: programmusiken är död, leva programmusiken!

Detta om verkets tillblivelse. I övrigt hoppas jag att de i programmet anförda satsrubrikerna säga allt vad som ytterligare kan behövas av kommentarer.

Sista satsens körinslag bygger på följande diktrader av Carl Schill:

Vad är det för mysterium jag lever mitt uti!
Blommorna springer ut vid min fot om våren.
Lärkan i blånande skyar jublar sin melodi.
Kvällen gör det av parningslekar i snären.

Vad är det för underverk jag lever mitt uti!
Gula mot sommarskyarna sädesåkrarna lysa.
Höstens fågelsträck draga oss ropande förbi.
Under vinterns prakt måste allt förfrysas.

Symfoni nr 12 op 92

Sin sista och tolfte symfoni opus 92 fullbordade John Fernström hösten 1951. Den uruppfördes av Radioorkestern och Carl von Garaguly i serien "Veckans tonsättare" sommaren 1952. När Garaguly, som fått sig verket tillägnat, senare framförde det i Stockholms konsertförening den 4 och 5 mars 1953, skrev Moses Pergament i sin recension att han betraktade det som "det förnämsta, det mest koncentrerade och allvars-tyngda bland symfonikern Fernströms alla skapelser".

Själv gav tonsättaren Pergament rätt i att han "varit litet mer påverkad av stämningarna i tiden" men f.ö. har han inte kommenterat dennes jämförelser med instrumentationen hos Berwald eller den motiviska likheten med César Francks d-mollesymfoni. Påfallande är också upprepningar vilka i Bruckners manér bygger upp en extas i första satsen.

Beträffande formbyggnaden har Fernström påpekat att de tre första avsnitten - Introduktion, Allegro och Adagio, vilka tillsammans bildar en triptyk - bygger på samma musikaliska material som presenteras i introduktionen. De långsamma partierna domineras av dialogen mellan två melodifraser medan den mellanliggande allegrodelen innehåller en ny lyrisk tanke som förs vidare till Adagiot utan att påverka den lugnbara stämningen.

Efter introduktionens förändringar följer allegrots dramatiska kamp och dess efterverkningar i adagiot. Andra satsens scherzo är ett suggestivt och originellt stycke med en våldsam förskjutning upp utefter den kromatiska skalan. Den sista satsen är, precis som den första, tredelad med ett allegro mellan två långsamma partier, i vilkas kraftutbrott Pergament tyckte sig lyssna in frågor om liv och död.

Upptagningen med den nordiska ungdomsorkestern är dessvärre något stympad, vilket antagligen skett i samband med inspelningen av det försvunna originalbandet. Ungefär fem minuters musik fattas av första satsen, därför att bandet tog slut. Att döma av överstyrningen i inledningen hade den inspelningsansvarige inte hunnit justera nivån utan provade sig fram.

Carl-Gunnar Åhlén

John Fernström

om sin utbildning och verksamhet som dirigent

Den sista biten av resan gick bland Thüringens skogklädda åsar.

- Sondershausen - ropade konduktören.

Jag plockade ihop mitt pick och pack och hoppade av tåget. Och stod plötsligt framför ett stationshus, som kunde ha hört hemma någonstans i småländska obygdgen.

Är nu detta det rätta Sondershausen - tänkte jag. Det här kunde omöjligt vara en musikalisk kulturstad med opera och konservatorium. Ett konservatorium, där jag visste att Georg Schnéevoigt, Nils Grevillius, Ivar Hellman och Henry Melchers hade varit dirigenter tillsammans med musikstuderande från hela världen.

Turisten John Fernström gick en liten eftermiddagspromenad - och bakom nästa backkrön såg jag den, staden, som var framväxt ur bröderna Grimms sagor. Där låg den med korsvirkeshus och körsbärsalléer. Där flöt en liten å, och på toppen av en kulle vid sidan om staden låg världshuset Frauenberg. Ovanför husgyttret skymtade jag ett gammalt slott.

En av de första gatukorsningarna var mellan Beethovenstrasse och Mendelssohnstrasse. Det fanns också en Max Regerstrasse, och i ett cigarrhandelsfönster skyltade herr cigarrhandlaren med Echte Sinfoniezigaren, och det visade sig, att en förpackning av märket Erste Geige kostade Mk 1.50, medan Zweite Geige bara kostade 1 mark. På en husvägg upptäckte jag en metallskylt, som meddelade att här i detta hus hade Max Bruch komponerat sin berömda g-mollkonsert.

Tänk er en stad av ungefär Ängelholms storlek med en opera, där man spelar såväl Fidelio som Carmen och Madame Butterfly. Den sextio man starka





orkesteren fyllde praktiskt taget halva parketten på denna teater, som för övrigt också odlade den litterära talscenen med verk av Shakespeare, Ibsen och Strindberg.

Jag hade med mig kompositioner, harmoni- och kontrapunktsexempel en masse. När jag kom till Sondershausen, hade jag ju den föreställningen, att inträdesprovet i dirigentklassen skulle vara ohögligen svårt. Professor [Carl August] Corbach [1867-1947], konservatoriets direktör, kastade bara en blick på instrumentationen i min andra symfoni och tittade på högen av uppgiftsböcker.

- Nå, det där tycks Ni ju ha gått igenom alltsammans. Några teoristudier behöver Ni inte befatta Er med här. Fiollektioner för mig hinner Ni inte med. Som dirigentelev måste Ni arbeta med pianospelning och partiturspelning. Corbach förstod tydligen att jag ville skaffa mig den tyskutbildade dirigentens praktiska kunskaper. Följden var, att jag faktiskt måste sitta vid pianot och jobba med min pianospelning (två lektioner i veckan för professor [Adolph] Grabofsky), min partiturspelning (också två lektioner i veckan för professor Grabofsky) och min generalbasspelning (två lektioner i veckan för en av Hugo Riemanns elever, som hette Hermann Wolff).

Därtill kom det allra viktigaste - den praktiska orkesterdirigeringen. Konservatoriets orkester gav en symfonikoncert var fjortonde dag och hade två grundliga repetitioner i veckan. Då dirigerade endast vi dirigentelever, medan Corbach satt vid sidan om och utdelade kritik.

Av dirigentleverna var jag ju faktiskt den ende, som hade en mångårig symfoniorkesterrutin. Det märkte snart eleverna. Följden blev att de solistelever, som med hälsning från respektive lärare kom in på sekretariatet för att anmäla sig som solister till nästa konsert, brukade tillfoga: "Aber der Fernström muss dirigieren."

Här i Sondershausen fick jag lära många andra saker, som kanske verkar lika otroliga för skandinavisk

kapellmästarutbildning. Det hette, att en kapellmästare skulle spela lika bra efter partitur som efter en pianostämman. För att vi skulle lära oss transponera fullständigt obehindrat, fick vi studera Clementis sonatiner, som skulle kunna spelas upp i alla tonarter. Palestrinas körverk skulle spelas efter partitur i c-kläver men också kunna spelas efter partitur transponerade hur många tonsteg som helst. Då jag dessutom icke var pianist utan fiolist, hade jag speciella svårigheter.

Efter hemkomsten till Sverige kom jag tyvärr inte att få en ställning, där mitt kunnande på något sätt kom att utnyttjas. Så många gånger har jag naturligtvis med vemod tänkt på allt det jag en gång i tiden åtminstone trodde mig kunna men som nu hör till de bortglömda ungdomsfärdigheterna.

Det skulle bli dirigentval i Hälsingborg. Jag hade då redan varit med i konkurrensen om dirigentbefattningarna i såväl Gävle som Norrköping. Johan Ludvig Mowinkel i Gävle visste, att jag hade haft en viss framgång med mina s.k. studiekonserter i Hälsingborg. I pressen hade han publicerat en artikel, där han talade om att jag var hans speciella kandidat. Dagen efter konserten fick jag av tidningarna besked om, att problemställningen när det gällde musik i Gävle var att prata eller icke prata vid konserterna. Därmed var jag praktiskt taget utslagen vid kapellmästarkonkurrensen i Gävle.

Något år senare var det platsen som dirigent för norrköpings-orkester som var ledig. Av de många sökande plockades efter ansökningshandlingarna ut fem man, som kallades att provdirigera. Efter min provdirigering hade jag ett samtal med orkesterstyrelsens ordförande och reste därefter hem till Hälsingborg med den upfattningen, att jag väl närmast endast hade att vänta en vecka på kontraktet. Så blev det emellertid inte. Den siste provdirigenten, Heinz Freudenthal, fick platsen.

Och så blev platsen vid hälsingborgs-orkester ledig. Rent formellt sett måste jag ju säga upp min befattning som orkestermusiker och intendent. Just i samma vecka hade jag ett personligt samtal med Radiotjänsts dåva-

rande musikchef, som erbjöd mig platsen som radiokapellmästare för skåneorkestrarna. Jag bad att platsen skulle hållas öppen i avvaktan på resultatet av dirigentvalet i Hälsingborg. Om valet kan jag fatta mig kort. Efter provkonserterna ansåg man sig endast kunna reflektera på mig, Eric Bengtsson, som sedan placerades i Gävle, och Sten Frykberg, som fick platsen. Orkesteren hade beretts tillfälle att rösta på kapellmästarekandidat, varvid jag fick majoritet. Frykberg var emellertid icke ett dåligt val. Själv drog jag vidare till Malmö, där jag nu under tre år kom att vara kapellmästare för Radiotjänst.

Om Lunds Orkesterförening och Nordiska ungdomsorkester

Jag hade redan i Hälsingborg dels haft hand om det av mig bildade Oratoriesällskapet, som vid konserthusets invigning uppgick i den med orkesterföreningen samarbetsande s.k. Symfonikören, dels hade jag under ett decennium varit dirigent för manskören Lyrän.

Sällskapsnöje var det! Ja, naturligtvis. Men det behöves icke utesluta allvarligt konstnärligt arbete. Detta allvar inför uppgiften mötte jag redan många gånger under jobbet med bröderna i Lyrän i Hälsingborg. När jag kom till Malmö och blev anmodad att ta hand om manskören Sångarbröderna, mötte jag samma spontana arbetsglädje. Jag kom under dessa malmöår att syssla med en hel del körer, även blandade sådana och damkörer. Ett slag var jag faktiskt dirigent för fem stycken, och då jag även var dirigent för S.O.R.-orkester i Ystad, hade jag sannerligen nog av dirigentuppgdrag.

Gerhard Lundqvist i Lund var en eldsjäl och som sådan icke precis någon vän av den jämna, goda och betänksamma ordningen vid musicerandet. Akademiska kapellet slentrianmässiga medverkan vid professorsinstallationer och andra akademiska högtidligheter var icke nog för honom. Han hade lyckats få det organiserat till något som kallades Lunds Orkesterförening och var en S.O.R.-orkester, vars sammankoppling med kapellet inleddes fyra symfonikonserter på vintern. Vilket givetvis

var till båtad för kapellet och dess reglementerade syftemål - att utbilda de medverkande studenterna i tekniskt och musikaliskt hänseende.

Gerhard och jag blev mycket goda vänner. Han spelade min första violinkonsert både i Lund och Ystad, och han skapade kontakten mellan mig och den förpuppade Lunds Kvinnliga Studentkör. För den kören blev jag alltså dirigent, och vi hade verkligen några otroligt uppträskande arbetsår tillsamman. Just då hade jag kanske haft möjligheter att flytta över till andra och mera musikaliskt-konstnärligt givande arbetsfält, men coronartrombosen var en stoppsignal. Det gick inte längre att bränna sitt ljus i båda ändar. Jag måste lugna ner tillvaros rytm och beslöt därför att förnöjsamt finna mig i det verksamhetsfält, som nu var mitt.

Efter en kopp kaffe tände jag en cigarett och stod och tittade ut genom fönstret i S:t Månsгатan nr 6. Jag såg en ung man hoppa av cykeln och komma fram och ringa på min dörr.

- Vad nu då, tänkte jag. Är det en räkning, eller är det någon som vill lära sig spela fiol?

Mannen, som kom in, presenterade sig som K.G. Ljunghill. Det var alltså han, som var initiativtagaren till den musikaliska fritidsundervisning, som ägde rum inom folkskolans ram. Och nu ville han höra sig för om min inställning till en musikalisk fortsättningsskola i kommunal regi. Med andra ord en kommunal musikskola och ett kommunalt musikledarskap för undertecknad. Jag fastnade på kroken.

K.G. Ljunghill lyckades genomdriva saken i stadsfullmäktige. 1948 blev jag alltså kommunal musikledare i Lund och var alltså en kommunal tjänsteman i s.k. chefsställning. Musiknämndens i Lund verksamhet innefattar för närvarande dels en kommunal musikskola med ett påbyggt konservatorium, dels en rätt omfattande sommarkursverksamhet, vilken även inkluderar den s.k. Nordiska Ungdomsorkestern. I musikledarens tjänst ingår t.ex. dirigentskapet för Lunds Orkesterförening. Dessutom brukar musiknämnden stå som inbjudare till skolmusikting, musikpedagogiska konferenser o.l.

Så började samarbetet mellan K.G. Ljunghill och mig. Det har ju under långa perioder gått fullständigt friktionsfritt. Under andra perioder har det kanske visat sig, att både han och jag varit av så pass utpräglad läggning, att konflikter måste segla upp. Men det måste jag säga om K.G. Ljunghill i detta sammanhang, att han alltid har hört till de positiva jäasågarna. Så var det redan år 1950, när jag en gång samtalsvis kastade fram tanken på en nordisk ungdomsorkester, som just då väl kunde tyckas mer än lovligt fantastisk. Jag bjöd hem stadsfullmäktiges och drätselkammarens ordförande samt K.G. en kväll, då vi dryftade förslaget och fick de båda kommunalpamparna att lova sin medverkan, när det gällde att genomdriva ett visserligen blygsamt men dock anslag från stadsfullmäktige. Sedan lyckades jag utverka ett anslag från Musikfrämjandet i Stockholm, och så satte vi i gång. Vilket naturligtvis icke hade varit möjligt, om inte K.G. som ordförande i Lunds stads musiknämnd hade stått bakom det hela.

Vi skickade ut prospekt. Och så började anmälningar och förfrågningar komma in. Man skrev från Danmark och frågade, om det skulle liggas i tält eller skolsalar. I själva verket unnades ju ungdomarna den lyxen att få bo i sommarlediga studentrum. Man skrev och frågade om orkesterns ungefärliga standard. Var det frågan om en skolbarnsorkester, eller var det frågan om en orkester av unga musiker? Ja, hur skulle jag, som ensam måste besvara alla dessa brev, det första året kunna veta något om den blivande orkesterns standard. Och så talades det om att ungdomarna borde roas under tiden.

Orkesterns nöjesliv struntade jag blankt i, och det visade sig vara klokt. Ungdomarna unnade sig icke tid till något sådant. Man repeterade kanske fem timmar om dagen, så gav man en konsert och gick därefter hem och spelade kammarmusik från klockan 10 till 1 på natten.

Jag hade själv hand om allt det administrativa, inkvartering, kosthåll, reklam och allt vad därtill hör, och jag tyckte därför, att det var nödvändigt och med hänsyn till det nordiska samarbetet dessutom lämpligt att under ett par av månaders veckor över-

låta det konstnärliga ansvaret på en dansk och en norsk dirigent. Det blev alltså Lavard Friisholm och Lennart Nordlöf Knudsen.

Lavard Friisholm rekommenderades mig av de musikaliska toppfigurer i Köpenhamn, som jag kontaktat. Lennart Nordlöf Knudsen hade jag bara träffat, när han som dirigent följde med den akademiska orkestern från Oslo vid ett gästuppträdande i Lund. Han var för övrigt en storatad fogtönnist och en intressant, intelligent och rolig människa.

Jag tror nog, att denna ungdomsorkester betytt åtskilligt för den unga musikergenerationen, liksom den har betytt åtskilligt för mig. Den har faktiskt kommit att växa ut till en hundrahövdad symfoniorkester av unga musici och musikstudenter, vilka samlas i Lund under en hektisk arbetsmånad varje sommar. Denna orkester har gestaltat symfoniska program under sådana dirigenter som Dean Dixon, Nils Grevillius och Sten-Ake Axelsson, även om jag under årens lopp som ordinarie dirigent har fått dra det tyngsta lasset. Men kanske har pressens inställning i viss mån haft en hämmande inverkan. Under de senare åren har det t.ex. varit mycket svårt att få ungdomarna fram till solistuppgifter (liksom det t.ex. har varit mycket svårt att rekrytera Lunds Orkesterförening eller att få lokala krafter som medverkande i Lunds Kammarmusikällskap).

Beträffande ungdomsorkestern var det hela från början upplagt så, att orkestern oberoende av alla eventuella biljettintäkter skulle roa sig själv med lösandet av konstnärliga uppgifter. Under första året blev t.o.m. biljettintäkterna utdelade som fickpengar till orkestermedlemmarna. Meningen var bara, att om någon ville höra på, när ungdomarna musicerade för sig själva, så gick det an mot erlaggandet av en viss avgift.

Emellertid, den hårda ekonomiska verkligheten gjorde det senare nödvändigt att inräkna också biljettintäkterna i verksamhetskalkylen. Och beträffande pressen har det allt mera blivit så, att även om man försäkrar motsatsen, så har man tydligen samma krav på ungdomsorkestern som på de professionella

filharmoniska orkestrarna. Så är för övrigt tydligen även förhållandet med den under vintrarna verksamma S.O.R.-orkestern Lunds Orkesterförening. Jag har haft tillfälle att både höra och dirigera Åtskilliga av våra professionella symfoniorkestrar och har kunnat göra jämförelser. Vid de fall, då extra engagerade professionella musiker, som av ekonomisk nödvändighet endast deltagit i slutrepetitionerna, sänkt prestationens standard, har recensenterna dock i regel föraktnfullt talat om "amatörorkesterns" prestationer.

Samtidigt med ungdomsorkestern har vi ju alltid haft en rätt intensiv kursverksamhet av annat slag. Ett år hade vi t.ex. tre dirigentkurser, en för relativt oerfarna dirigenter, en för mera avancerade och slutligen en mästarkurs. De två förstnämnda leddes av mig och mästarkursen av Dean Dixon. Dessutom hade vi under ett antal år mästarkurser i piano för professor Anders Rachlew, Köpenhamn, - den nordiska kontakten, i violin för professor Charles Barkel - kontakten med svenskt musikliv och Musikaliska Akademien, samt i sång för professorerna Paul Lohmann och Franziska Martienssen-Lohmann, bekanta från de internationella mästarkurserna i Luzern - den internationella kontakten.

(Ur John Fernström, Jubals son och blodsarvinge, posthumt utg. 1967, komplett utgåva på Fischer & Co, hösten 1997)

Omslaget: "Utan mask", Fernströms självporträtt 1948.

Sid 2: Karikatyr. Georg Crona 1921

Sid 4: John Fernström 1959, Sv. pressfoto

Sid 7: Konsertpaviljongen i Lohparken. Gammalt vykort

Sid 8: Fernströms dirigentlärare, C A Corbach (1867-1947)

t. v. och lärare i partiturspel, Adolph Grabofsky. Privatfoto

Sid 12: Fernström med ungdomsorkestern 1958. Privatfoto

Under skivan: Sondershausens förstörda Landestheater

Baksidan: Lunds universitetsaula

